

L'étude se fait toujours en binôme pour éviter le consensus, synonyme d'une pensée figée.

Rabbi Yo'hanan et Rech Lakich

Alter ego intellectuel

La contradiction est le ferment de la vie intellectuelle. Privé de son contradicteur habituel, Rabbi Yo'hanan, un des plus importants sages du Talmud, en perd le goût de l'étude et de la vie.

בבא מציעא (פד.)

יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה אמר ליה חילך לאורייתא אמר ליה שופרך לנשי א"ל אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי קביל עליה בעי למיהדר לאתווי מאניה ולא מצי הדר אקרייה ואתנייה ושווייה גברא רבא יומא חד הוו מפלגי בי מדרשא הסייף והסכין והפגיון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן ומאימתי גמר מלאכתן רבי יוחנן אמר משיצרפם בכבשן ריש לקיש אמר משיצחצחון במים א"ל לסטאה בלסטיותיה ידע אמר ליה ומאי אהנת לי התם רבי קרו לי הכא רבי קרו לי אמר ליה אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השכינה חלש דעתיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה עשה בשביל בני אמר לה (ירמיהו מט, יא) עזבה יתומיך אני אחיה עשה בשביל אלמנותי אמר לה (ירמיהו מט, יא) ואלמנותיך עלי תבטחו נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש והוה קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחדדין שמעתתיה אזל יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר רבי יוחנן אמר ליה תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושייתא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צוח עד דשף דעתיה [מיניה] בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה

Traité Baba Metsia 84a

Un jour, alors que Rabbi Yo'hanan nageait dans le Jourdain, Rech Lakich l'aperçu et sauta (dans le Jourdain) à sa suite. Il (Rabbi Yo'hanan) lui dit : ta force est destinée à la Torah. Il lui répondit : ta beauté est destinée aux femmes. Il lui dit : si tu te repends je te donnerai (en mariage) ma sœur qui est plus belle que moi. Il prit sur lui (d'être en conformité avec la Tora)

puis s'en retourna récupérer ses habits mais il n'y parvint pas. Rabbi Yo'hanan lui enseigna la Tora écrite et la Tora orale et il devint un grand homme. Un jour il y avait une dispute dans la maison d'étude à propos de l'épée, du couteau, de la lance, du javelot de la faucille et de la faux ; à partir de quand sont-ils susceptibles de devenir impurs ? A partir du moment où leur fabrication est terminée. Quand leur fabrication est-elle achevée ? Rabbi Yo'hanan dit : dès lors qu'on les trempe dans la fournaise. Rech Lakich dit : lorsqu'on les polit dans l'eau. Rabbi Yo'hanan lui dit : en tant que brigand (dans son ancienne vie) tu connais bien la fabrication de vos armes. Il (Rech Lakich) lui répondit : à quoi m'as-tu servi, là-bas on m'appelait « maître » et ici aussi l'on m'appelle « maître ». Il (Rabbi Yo'hanan) lui dit : je t'ai apporté bénéfice de t'être rapproché de la présence divine. Rabbi Yo'hanan fut perturbé et Rech Lakich tomba malade. Sa sœur (de Rabbi Yo'hanan, la femme de Rech Lakich) vint en pleurs le supplier de prier. Elle lui dit : fais-le pour mes enfants ! Il lui répondit : « Laisse là tes orphelins, moi je pourvoirai à leur subsistance » ([Jérémie 49,11](#)). Elle lui dit : fais-le pour que je ne sois pas veuve ! Il lui répondit : « que tes veuves se confient à moi » ([Jérémie 49,11](#)). Rabbi Chimon ben Lakich mourut et Rabbi Yo'hanan s'en affligea beaucoup. Les sages s'interrogèrent : qui enverrons-nous pour le consoler ? Ils envoyèrent Rabbi Elazar fils de Pedat dont l'esprit était affuté. Rabbi Elazar s'assit face à Rabbi Yo'hanan et approuvait tout ce qu'il disait en citant un texte appuyant chacun de ses propos. Rabbi Yo'hanan lui dit "tu crois remplacer Ben Lakich? Lorsque je disais quelque chose il me faisait vingt-quatre objections auxquelles je devais fournir vingt-quatre réponses et nos échanges s'en retrouvaient féconds ! Tandis que toi tu ne fais que citer des textes allant dans mon sens, ne sais-je pas que mes affirmations sont bien fondées !?" Rabbi Yo'hanan déchirait ses vêtements et pleurait en disant : "où es-tu Ben Lakich ? où es-tu Ben Lakich ?". Il s'écriait jusqu'à en perdre la tête. Les sages prièrent pour lui et il mourut.

